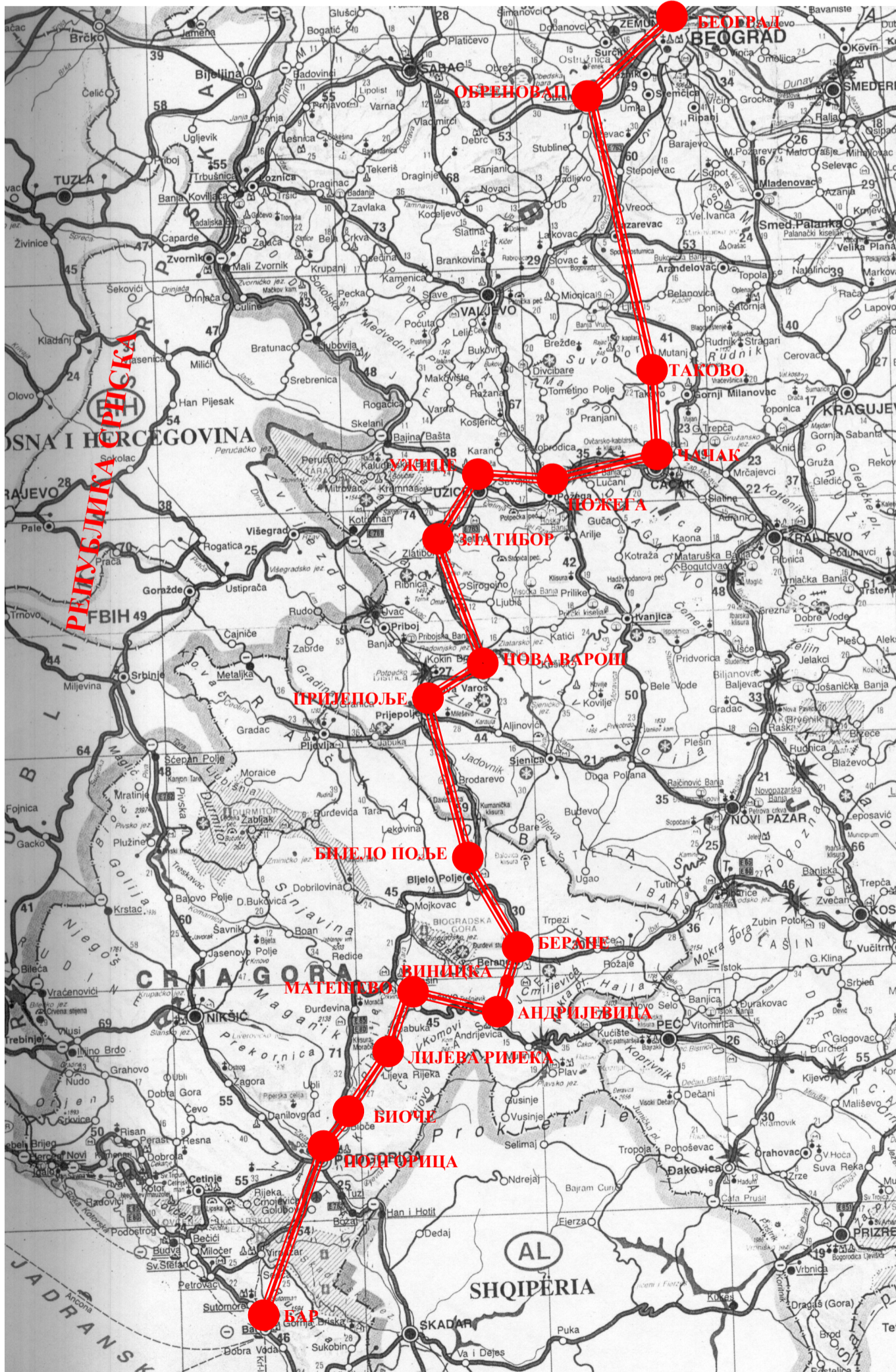

ГЛАС ВАСОЈЕВИЋА

БРОЈ 14 · БЕОГРАД, О ИЛИНДАНУ 2004

У ОВОМ БРОЈУ:

Владика Јоаникије
НА ТЕМЕЉИМА ВЕЛИКОГ
ВОЈДА

Страна 8

Академик, проф. Др Милија
Зечевић
ВИЗИЈА НОВЕ ЕВРОПЕ

Страна 3

Прим. Др Томислав Малишић
ОАЗА ЗДРАВЉА И ЉЕПОТЕ

Страна 4

Председник СО Беране
Реља Јованчевић
ЗАВИЧАЈ У СРЦУ И ДУШИ

Страна 5

Председник СО Андријевица
Веселин Бакић
НА ПАДИНАМА КОМОВА

Страна 7

Србијанско -црногорска трансверзала
Београд-Бар

ШУМАДИЈСКО – ВАСОЈЕВИЋКА МАГИСТРАЛА

Модеран европски ауто - пут, од Београда до Бара, са шест трака, по три у оба смера, ускоро ће заједнички почети да граде Србија и Црна Гора. Наравно, Европа ће у томе улествовати. За Црну Гору биће то пут изласка из сиромаштва, назадовања и заосталости. Али и укључење у евро-атлантске токове и интеграције.

За Васојевиће, кроз које ће овога пута саобраћајница сигурно протутњати, биће то остварење давнашњег сна - свеукупног препорода и развоја. вај пут, што живот значи, Васојевићима ће отворити нове, европске видике. Али и својеврсно суочавање са сопственим недоумицама и незаобилазним питањем: како и на који начин ићи даље?

Како направити прави преокрет

Васојевићка раскршћа и збиља

Пише Драган Радевић

Током пет векова Васојевићи су изнедрили на стотине знаменитих личности, које су обележиле црногорску и србијанску историју.—После заостајања сиромаштва—прогрес и просперитет

Васојевићи су најраспрострањеније и најбројније племе у Црној Гори. Простиру се од Ножице испод Вјетерника, до Љешнице иза Берана, Проклетија иза Гусиња и Речина изнад Колашина. То је како је устврдио академик др. Јован Ердељановић, највеће српско племе, које је чинило економску и духовну целину. Простор на којем данас живе Васојевићи, територијално је мањи од територије на којој је у 18. веку кнез Никола Васојевић (Милошевић), основао „трећу српску државу„ -Холмију, или, кнежевину Васојевића, за коју је тада добио признање неких европских сила. Од тада се и сматра да је државност црногорских брда старија од настанка црногорске државе.

Историја трајања

Током пет векова, колико датирају писани трагови о Васојевићима, ово племе дало Црној Гори и Србији, на стотине знаменитих и угледних личности: краљева, вождова, војсковођа, војвода, председника република, научника, књижевника, уметника...

Васојевићка историја трајања проткана је непрекидним борбама за крст златни, слободу и опстанак. Још за време корејског и морејског рата, васојевићко племе је учествовало у великим сукобима и покретима народа. Под вођством патријарха Арсенија Чарнојевића, Васојевићи су заједно са осталим брдским племенима, водили борбе са Климентима и пећким пашама. Као одмазду за то Васојевићи су више пута пљачкани, паљени и протеривани са својих огњишта.

У чувеној битци на Царевом Лазу, Васојевићи су бранили црногорску слободу. Када је Карађорђе дигао Први српски устанак, Васојевићи су међу првима следили великог војсковође Србије у борби против Турака. За време аустро - турских ратова продиру према Шумадији, све до Чачка. Стављају се под заставу пећког патријарха Арсенија Чарнојевића Шакабенде. Заједно са Кучима устају против босанских везира и паша. Васојевићи су се окитили победама над турском војском на Рудешу, Буковој пољани, Морачи, горњим Васојевићима, Невесињу, Вучијем Долу...Своје јунаштво и прегнуће показали су приликом злогласне Омер-пашине офанзиве на Црну Гору. Дају историјски допринос црногорско-србијанским везама, учествују у знаменитој експедицији преласка 300 Васојевића преко Гилеве и турског Санцака у Србију. Постижу велике ратне успехе, почетком прошлога века у црногорској војсци у оба балканска и светска рата.

Готово да не постоји ниједан историјски период и догађај у Црној Гори и Србији у коме Васојевићи нису узели запажено учешће, дајући свој пуни допринос.

Заостајања и поделе

Између два светска рата Васојевићи су територијално били смештени у андријевачком и беранском срезу. После су разбијени у још три општине: Подгорицу, Колашин и Плав. Други светски рат донео је дубоке и трагичне поделе а сукоб партизана и четника имао је карактер братоубилачке борбе. То се итекако одразило на развој овога краја, који је после гашења индустрије на Рудешу код Берана, почео нагло да пропада и сиромашти. Тако су Васојевићи заједно са Плавом постали најнеразвијенији део Црне Горе. Гашење фабрика оставило је хиљаде људи без егзистенције. Уз то се исељавање поготову, стручних и образованих људи нагло повећало.

Тешко је у нашој земљи пронаћи сличан пример пропадања једног краја као што се то десило са Васојевићима. Противуречност развоја изражава се и кроз заостајање у односу на просечни ниво достигнутог степена развоја у Црној Гори, кроз прекрајање граница, огромни јаз између југа и севера Републике... Васојевићи су остали мимо главних саобраћајница и пруга. Време и догађаји су непогрешиво показали да до свега овога није дошло случајно. Томе су пресудно допринеле и кумовале оне политичке снаге у врху сваког црногорског руководства, чије је упориште и тада и сада у црногорско-дукљанском национализму, нетрпељивости и искључивости. Уместо децентрализације и равномерног развоја Републике, што је било у интересу црногорске државе, снажно је бујао централизам, чије тенденције, што се данас посебно осећа, имају погубан учинак.

Пут изласка

Да је то баш тако најбоље се види на примеру ширења високог школства, друштвених и привредних делатности, које су искључиво били привилегија Подгорице и југа Црне Горе. Тако је учињен незабележан преседан да на северном, већем делу Републике, где живи половина становништва, не постоји ниједна висока школа, велики привредни систем нити делова надградње ширег значаја. Зато се с правом поставља питање: како се извући из сиромаштва и заосталости и остварити привредни и сваки други препород?

За такав преокрет потребна нам је прво поштена, реална и свеобухватна анализа узрока садашњег стања, без икакве искључивости. Када то кажем, мислим и на црногорски „антивасојевићизам„ којега је итекако било кроз дужи временски период, али и на наше властите слабости, незнање, неслогу, поделе и промашаје. Свега тога је било, фигуративно речено, на обе стране. Србијанско- црногорска трансверзала кроз Васојевиће је пут изласка у евроатланске интеграције, пут наде, препорода и будућности. Она би могла исправити све неправде из прошлости а Васојевиће и Црну Гору усмерити ка прогресу и просперитету. Шанса за то је јединствена и треба је паметно искористити.

Лијева Ријека—непресушни извор и надахнуће

Проф. др Милија Зечевић, ректор Европског универзитета у Београду
Академик Централно европске академије наука

ВИЗИЈА НОВЕ ЕВРОПЕ

Нема ни једног разлога да се Србија и Црна Гора не укључе у евроатланске интеграције и Европску унију, јер ми смо стожер југоисточне Европе. Природни ресурси су наши најјачи адут.- Значај србијанско-црногорског аутопута, или, шумадијско-васојевићке трансферзале

*Проф. Др Милија Зечевић, Ректор Европског универзитета
Гранд Доктор Западне Филозофије*

Визија експерата, не само Европе, него и Америке и читавог свијета је - нова Европа, која неће обухватити само 25 држава Европске уније, него ће се ширити и захватиће читав европски простор, који ће се све више повезивати. Највећи интерес Русије и Европске уније је да се повезују и уједињују у европски простор, пошто и Европа и Азија имају интерес да спајају океане и да се на најбољи начин укључе у евроатланске или евроамеричке интеграције.

Свјетски процес је такав да је неопходно повезивање Америке и Европе, а само Европска унија има око 458 милиона становника. Ако се ту укључи југоисточна Европа у коју све више вјерују и Сједињене Америчке Државе и Европска унија, сигурно је да ће то бити најмоћнија држава свијета, како је они зову - сједињене европске државе. Нова Европа ништа друго неће ни бити него сједињене европске државе, по моделу САД. Слично је са Северном, Средњом и Јужном Америком и Канадом које заједно броје око 800 милиона становника, потрошача. То је огромни потенцијал и сигурно ће доћи до тржишног такмичења. Данас то у свијету чине мултинационалне компаније које стижу свуда а све су присутније на кинеском и индијском тржишту. Сви заједно, и Америка и Европа неће моћи угрозити број становника једне Кине са 1,3 милијарде, или, Индије од преко милијарду.

Бизнис приступ који говори о мултинационалним компанијама, не само информационог система и нових технологија, него и «Кока Кола», која је већ на нашем тржишту, чак и на тржишту Кине. Ту је филмска индустрија, спортске манифестације, као што је Олимпијада у Атини. Уосталом спорт је данас највећи и најуноснији бизнис. То су све предности о којима морамо размишљати у будућности. Да гледамо где, када и који потез треба да повучемо и како најбрже да се укључимо у светска кретања и интеграционе процесе То је одређење Европе а ми смо европска земља.

Најважнија одређења данас су евроатланске или евроамеричке интеграције, које су у функцији свих становника САД, Европе и Азије. У тим брзим променама које форсирају мултинационалне компаније су и Србија и Црна Гора. Познато је да је америчка средња мултинационална компанија моћнија од целе Југоисточне Европе.

Ако имамо преглед светских кретања, шта сада треба чинити него се интегрисати у једну нову Европу. Управо нови европски Устав, који је ових дана усвојен, омогућава брзо реаговање и укључење свих држава које нијесу чланице Европске уније. Нема ни једног елемента да се Србија и Црна Гора не укључе у евроатланске интеграције и Европску унију.

Наша државна заједница је стожер југоисточне Европе, која спаја «Панонско», са Јадранским морем. То омогућава спајање не само нафтовода, о коме се све чеће прича, из Русије, преко Јадрана до Италије, него су ти интереси много јачи.

Зашто нас уосталом Европска унија не би примила у своје чланство када су својевремено примили Грчку која је била сиромашнија него ми данас. Сада су примили неколико држава које не испуњавају европске стандарде, као примера ради Словачку коју изузетно ценим. Наш модел не треба да буде само бизнис приступ, него и политички приступ, јер ни Португал нема стандард који ми данас имамо па је у Европској унији. Нема никаквог разлога да ми не конкуришемо за пријем 2007. године, када и Румунија, Бугарска и Хрватска. Тако би се спречили сви конфликти. Само треба да се наше државно руководство ангажује на повезивање са државама Европске уније које су у окружењу и Русијом, да се изборе за статус стожера југоисточне Европе.

Морамо укључити наше кадровске потенцијале, научнике, књижевнике, лекаре, информатичаре... Уз то треба применити аустријско-немачко-швајцарски модел равномерног развоја градова. Поред Београда који је моторна снага државне заједнице Србије и Црне Горе, треба да се развија и Шумадија, северна Црна Гора и Приморје. На тај начин, равномјерним развојем градова, све је више могућности да млади људи остају и зарађују за своје породице и да се ти крајеви развијају. То ће се најбоље постићи изградњом србијанско- црногорског аутопута или шумадијско-васојевићком трансверзалом, која ће повезивати Централну и Југоисточну Европу.

Београд треба да има исти статус као Будимпешта, а Беч као центар будуће нове Европе желеће блиске односе са Београдом, Србијом и Црном Гором.

*Амбасадор Аустрије, господин др Hannes Porias и проф др Милија Зечевић
Аустрија, један од најпоузданијих партнера Србије и Црне Горе*

Нова улагања из Аустрије и Словеније треба да нас само радују. Отварање банака, улагања у планину Бјеласицу, пројекти у туризму који раде страни експерти. Посебно истичем њихова улагања у Црној Гори. Али ту је и Италија која све више жели да у индустрији и туризму примијени моделе које ће финансирати европска и свјетска банка. Медији су у том погледу веома значајни због европских медијских интеграција, као и интеграција авиокомпанија.

Европски медијски простор мора бити у функцији визије нове Европе. Ако су медији мали, ситни, разједињени они постају сепаратни а сепаратизам вуче назад, у поделе, сукобе. Зато медији имају улогу да се повезују не само на информативном, него и на интегративном плану. Данас је информација најмоћније оружје Ако се тако понашају медији у Србији и Црној Гори, ако имају визију и статус који им припада, онда ће наша државна заједница бити стожер Југоисточне Европе. Наши медији могу да се интегришу у европске медије. Интеграције које се везују за медије морају бити по моделу Би-Би-Си-ја и Си-Ен-Ен-а, док интеграције које се везују за авио и туристичке компаније треба да се вежу за велике компаније и ланце хотела.

Српска православна црква је наш ослонац и наше надахнуће. Зато црква треба да има статус који јој припада. Нема напретка ни развоја културе и умјетности без упоришта у цркви, јер све те вредности потичу из прошлости и надахњују за будућност. Посебно ценимо прегалаштво и дјеловање Митрополита Амфилохија и Владике Јоаникија. Радујемо се избору новог владике Пурића из манастира Острог.

Високе школе и фабрике воде

Предлажемо да се у Црној Гори започне изградња пет фабрика воде. У Васојевићима, испод Комова двије, на Дурмитору, у Колашину... Тај циклус би покренуо и изградњу фабрике лекова. Уз аутопут ће се градити хотели, бензинске пумпе и сервиси... На сјеверу треба основати три високе школе. У Беранама Васојевићку високу школу, у Пљевљима и Колашину. Са усмерењима за здравство, туризам екологију и бизнис. Оснивање трогодишњих модерних високих школа по моделу Болоњске декларације. То би препородило и народ и крај.

Примаријус др Томислав Малишић

ОАЗА ЗДРАВЉА И ЉЕПОТЕ

Целокупни регион Васојевића је својеврсна ваздушна бања са очуваним биљним и животињским свијетом, који обилује беспрекорно чистим ваздухом, водама и здравом храном. – Здравствени туризам као једна од најважнијих грана развоја

Примаријус др. Томислав Малишић је не само лекар и хуманиста већ, пре свега, стручњак чије богато знање и искуство треба уважавати и примењивати у пракси. У разговору за наш лист на тему перспективе здравственог туризма на подручју Васојевића, др Малишић је осетио потребу да се пре тога осврне на садашње стање и прилике у родном крају.

Васојевићи су, каже он, данас привредно најзаосталији крај можда у Европи и осим политичких не видим ни један ваљан разлог за то. Није само недостатак комуникација, путева и пруга допринео да смо доспјели ту гдје смо. Антивасојевићка политика није од јуче, већ је спровођена у дужем временском периоду.

Предности здраве хране

Међутим, наставља Малишић, осврнућу се само на природне потенцијале, који су везани за здравствени аспект, који је данас у свету доминантна категорија, која значајно утиче на дужину живота. Ту, пре свега, мислим на здраву храну. Комплетан регион Васојевића, због тога што није развијана индустрија, осим у краћем периоду у Беранама, је својеврсна ваздушна бања са очуваним биљним и животињским свијетом, који обилује беспрекорно чистим ваздухом. То је данас непроцењиво благо, поготово ако се зна да ми на том подручју можемо да произведемо здраве хране за европско тржиште. Ту мислим на непрскано воће и поврће, лековите житарице као што су: јечам, хељда и раж. Да не говорим о здравом планинском млијеку и млечним производима, које би уз мало више ангажовања и рекламе, због квалитета, заслужило светску репутацију. То се односи и на месо, које је првокласног квалитета и које у себи не садржи ни пестициде, ни токсине.

Примаријус др Томислав Малишић

Стручњак за рехабилитацију

Примаријус др Томислав Малишић се родио 1938. године у Беранама, где је завршио гимназију. Студирао је и дипломирао на Медицинском факултету у Београду. У својој дугогодишњој пракси радио је као лекар и управник здравствене станице у Ибарским рудницима, затим у Младеновцу као специјалиста и начелник диспанзера медицине рада. Оснивач је чувеног Завода за медицину рада и рехабилитацију „Селтерс“ који је био једна од највећих и најсавременијих рехабилитационих институција у земљи. Крајем осамдесетих година „Селтерс“ се удружује са заводима у Сокобањској и заводом „Врмац“ из којих ниче Институт за рехабилитацију, чији је директор др Малишић био.

На читавом васојевићком простору туризам треба да буде приоритетна грана развоја. Да се развијају зимски спортови и спортови на води. Ми смо Лим запоставили, зашто се његовим током не организују сплаварења, вожње кануа. Слична судбина задесила је аеродром у Беранама. Шездесетих година је био веома чест саобраћај са Београдом, а данас је он затворен. Ту је радио најбољи аеро-клуб у нашој земљи. Цео свет је ту долазио на аеро-митинге и друга такмичења.

С друге стране, ништа љепше и подесније за зимске спортове не постоји од падина Комова, Јеловице, Бјеласице, Цмиљевице. Са здравственог становишта ови предјели су као измишљени за висинске припреме спортиста и то преко читаве године. Само, изгледа ми, не можемо да се сјетимо да имамо све то богатство. Да би се било која регија развила и економски препородила, она мора да има аеродром.

Предности здравственог туризма

Када је здравствени туризам у питању, пред тим крајем је велика перспектива. Здрава храна и чиста вода су претпоставке здравственог туризма. И то воде изваредног квалитета, које су реткост у Европи. Надморска висина у Васојевићима се креће од 400 до 2400 метара, а то је идеалан распон за разне здравствене активности. У свему томе најважнији фактор је – човек. Сигурно да лекари из Васојевића, који су расути свуда по Европи, спадају међу највеће стручњаке. Неки, као што је професор Божица Радевић, су међу највећима у свијету. Већина богатство. Вероватно би се многи од њих вратили привремено а неки и трајно. Користити

су дорасли највећим асовима у тој области. То је наше велико њихова знања и искуства било би од непроцењиве важности.

У Васојевићима је мјесто и за фабрику лекова. Обилујемо лековитим природним плодовима: боровницама, клеком, дивљим јагодама, малинама и купинама, чајевима и цвијећем. Код нас расту најбољи кантарион и камилица. Али прије тога, наглашава др Малишић, та природна богатства треба заштитити од нас самих. Јер – уништавају се боровњаци, малињаци, клеке...

И поново да се вратим води, тој нашој благодети које нијесмо ни свјесни. Својевремено сам иницирао, прича др Малишић, још као директор Института за рехабилитацију, да се уради анализа воде за пиће, испод манастира Ђурђевих Ступова у Беранама. Тада је урађен комплетан елаборат за њену експлоатацију. Редак је случај у свету да има вода код којих је zasiћеност кисеоником преко 75 процената, што је случај код ове воде, коју можемо испоручивати великим градовима. Имамо и лековите воде у Краљима, и то извор сумпоровите минералне воде. Приликом испитивања пронашли смо велику концентрацију сумпорових једињења, колико има само још једна бања у Европи. Да не говоримо о киселим водама на Турјаку. Овако отиче неискоришћено богатство а ми у великим градовима, посебно у Војводини, пијемо углавном веома лоше воде.

Бање за опоравак

Васојевићи су богати шумама, посебно буковим и четинарским, са великом концентрацијом етеричних уља у ваздуху. Данашњи урбани човек вапи за таквим окружењем, како би опоравио срце, крвне судове, респираторни систем. Какви се све центри за анти-стрес могу подићи на Комовима, Јеловици, Бјеласици. Предуслов за то је пратећа инфраструктура. Уколико овим крајевима прође аутопут, отвориће се сви видици.

Зато има разлога за покретање иницијативе за изградњу великог здравственог центра уз помоћ капитала до кога се може доћи.

Морамо развијати природне ресурсе, дајући им печат струке и науке. Али не можемо игнорисати ни мелеме који се тамо вековима производе и праве. У Васојевићима живи један веома здрав народ. За све то, каже на крају др Томислав Малишић, прије него крене изградња аутопута, треба се добро припремити. Наиме, треба формирати тимове и групе, које ће, свако из свога домена, обрадити по једну од области па да, не чекајући на власт, почнемо да упошљавамо кадрове и остварујемо развојне пројекте.

Јеловица као ваздушна бања

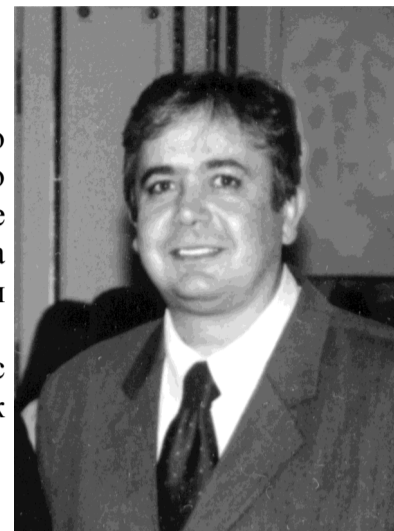
Реља Јованчевић, председник СО Беране

ЗАВИЧАЈ У СРЦУ И ДУШИ

**У БЕРАНАМА ОБНАВЉАМО, РЕКОНСТРУИШЕМО И ПЛАНИРАМО,
ПРАВЕЋИ АМБИЈЕНТ ЗА БУДУЋЕ ДАНЕ**

Није свакоме времену, није свакој генерацији, дато да за собом остави велика, трајна капитална дјела, то живот, у неупоредиво већој мјери, чине обичне, свакодневне ствари, и испуњава рад на дјелима која, ма колико изгледала ситна и крхка, у највећој мјери, нужно испуњавају нашу свакодневицу, обиљежавају наше дјеловање и, у суштини, дају смисао нашем постојању. То, ни у ком случају не значи да се у општини Беране, каже Реља Јованчевић, не ради ништа што је од општедржавног интереса и што неће на добро служити и нама данас и онима сјутра.

То је одраз наших реалних потреба за капиталним радовима и инвестицијама на препороду овог краја, с једне, и објективних могућности да у њих уђемо, с друге стране, а то, неминовно, представља мањим, широк спектар послова на којима локална самоуправа свакодневно и, убијеђен сам веома успјешно ради.

*Реља Јованчевић,
председник СО Беране*

Очувана државна заједница

Тиме ни у ком случају не изражавам своје безнађе, нити у другима наду потирем. Напротив, указујући на то, изражавам лично увјерење, да смо тај арсенал исцрпили, да смо извукли поуздане поуке и да нам предстоје монолитније активности на државотворном,

*Владика Јоаникије, проф. др Милија Зечевић, проф. др Бранислав Шошкић
и Реља Јованчевић на прослави Аранђеловдана*

моралном, економском, развојном и духовно, дакле, општем уздизању. То убеђење, заснивам на чињеници да је очувана државна заједница Србије и Црне

Агроном, спортиста и врстан политичар

Реља Јованчевић рођен је 23. јануара 1957. године у Доцу, код Берана. Завршио је Гимназију "Панто Малишић" у Беранама и дипломирао на Пољопривредном факултету (агро-економски смер) у Београду.

По завршетку студија радио је у предузећу "Агрополимље", где је неколико година, био управник Пекаре, а, потом, директор Д.-Д., односно А.Д. "Агрополимље", све до завршетка реструктурирања и сегментације овог предузећа.

У Скупштини општине Беране био је одборник и председник Клуба одборника СНП, а од средине 2001. године, изабран је за председника општине Беране.

Активно се бавио спортом. Играо је за фудбалски клуб "Иванград" и "Хајдук с Лиона".

Ожењен је и има двоје дјеце. Живи у Доцу.

Беранске љепоте

Горе и да се интензивно ради на дефинисању свих елемената те државе и да ће та државна заједница ускоро и званично, институционално постати дио заједнице европских народа и држава.

Ово су разлози, који ће, убијеђен сам, допринијети нашем бржем економском развоју и изласку из сиромаштва чије смо дно скоро дотакли. Том сиромаштву, ма колико њиме били опхрвани, ми се, никада нијесмо предавали, нити пред другим тешкоћама и искушењима, било одакле, и било са које стране да су долазила, и долазе, сагињали главе.

На подручју Општине, на градском и сеоском подручју, свакодневно, радимо на рјешавању разноврсних и бројних проблема, и излазимо у сусрет израженим потребама грађана.

Не отварамо, спектакуларно и помпезно, уз крупне ријечи и велике заносе, ни мостове, ни путеве, ни фабрике, али обнављамо много чега запуштеног, реконструишемо старо и дотрајало, планирамо ново и више, једноставно правимо амбијент за будуће и боље дане и прилике којима се, с разлогом, убрзо надамо, јер сигурно долази вријеме бављења општим животним проблемима грађана, наглашава на крају Реља Јованчевић.

Србија и Црна Гора реализују заједнички капитални пројекат, аутопут Београд - Јужни Јадран

ШУМАДИЈСКО - ВАСОЈЕВИЋКА МАГИСТРАЛА

Велимир Илић, министар за капиталне инвестиције у Влади Србије

пруге Београд - Бар. Међутим, овом плану се тада супроставило тадашње црногорско руководство предвођено Блажом Јовановићем кренувши трасу, кроз гудуре и врлети, где

Модерна европска саобраћајница од Београда, преко Обреновца, Уба, Такова, Пожеге, Ужица, Златибора, Нове Вароши, Бијелог Поља, Берана, Андријевице, Матшева, Лијеве Ријеке, Братоножића, Биоча, Подгорице, Созине, до Бара.—Пут краћи за око 120 км.—У изградњи учествују највеће светске фирме и италијанска влада.

После великих саобраћајних промашаја, политичких путева и пруга које су у оно послератно време, упркос струци и науци, заобилазили Васојевиће, коначно су се ових дана, Министарство за капиталне инвестиције Србије и Министарство поморства и саобраћаја Црне Горе договорили да започне изградња капиталног пројекта европског ранга, од пресудног значаја за нашу земљу, аутопута Београд - Јужни Јадран, до Бара.

Мимо главних токова

Ова модерна европска саобраћајница, са шест трака, како је пројектовано, на црногорској страни ићи ће од Бијелог Поља, долином Лима, преко Берана и Андријевице, затим тунелом испод Трешњевица до Матшева, одатле долином Таре до Веруше, преко Лијеве Ријеке, Братоножица, Биоча, Подгорице, тунелом Созина до Бара. Тако ће напакон бити исправљена велика неправда, која је Васојевиће својевремено оставила, као слепо црево, мимо главних саобраћајница и догађаја.

А да је то било тако сведоче и следећи примери: шездесетих година прошлог века група најбољих југословенских пројектаната предвођена Савом Лабаном истом данашњом путањом аутопута пројектовала је трасу

Матешево- Подгорица, национални приоритет

Одмах када пројектна документација буде завршена, почиње изградња аутопута. На црногорској страни, национални приоритет има траса од Матшева до Подгорице која ће, како каже министар Лонцар, ићи преко Биоча, Братоножица, Лијеве Ријеке, Верусе, Матшева, дужине око 40 километара. Рец је о потпуно новом аутопуту са шест трака, по три у оба правца. Колико ће пут зивота за овај сиромасни крај и његове зитеље значити може се само претпоставити. Извесно је да ће то бити велики привредни и сваки други препород.

јој, по

мишљењу стручњака никада није ни било место. О економској рачуници и тежини подухвата да и не говоримо. Слично се догодило и са јадранском магистралом. Уместо да пут од Подгорице прође старом трасом, коју су краљу Николи пројектовали најбољи аустроугарски инжењери, дакле преко Биоча, Пелева Бријега, Лијеве Ријеке, Матшева... вољом политичара окренут је кроз Платије. Колики је то био саобраћајни промашај, данас је свакоме јасно. Колико ли је тек ова саобраћајница коштала људских живота.

Црногорски министар поморства и саобраћаја Андрија Ломпар, наглашава, да колико год би се реконструисала садашња саобраћајница између Подгорице и Колашина, кроз кањон Мораче, не може да се доведе на ниво аутопута. Зато је у црногорском националном интересу, наставља Ломпар, изградња аутопута Подгорица - Матешево - Колашин, како би се до завршетка читавог аутопута премостио саобраћај према Србији.

Заједнички приоритет

Приоритети србијанске и црногорске владе су да се овај саобраћајни коридор уврсти у европску транспортну мрежу. Србијански министар за капиталне инвестиције Велимир Илић, каже да је овај путни правац од изузетног значаја, јер представља најкраћу везу средње Европе са Јужним Јадраном. Италија је посебно заинтересована за изградњу, због транспорта роба од Барија, преко Бара до Београда и Средње Европе. То би уједно била и веза од Барија са коридором „Сунце...“ О томе ће се ускоро у Београду разговарати са италијанским министром саобраћаја а затим и са италијанским председником владе. Изградњу овог аутопута подрзале су и највеће светске грађевинске фирме „Бјуик“, и „Винци“.

италијанским министром саобраћаја а затим и са италијанским председником владе. Изградњу овог аутопута подрзале су и највеће светске грађевинске фирме „Бјуик“, и „Винци“.

Комплетна траса аутопута још није до детаља прецизирана. Поуздано се међутим зна, да ће од Београда пут водити преко Обреновца, Уба, Ђелија, Такова, Прелине до Пожеге. Одатле, како министар Илић каже, највероватније ће бити прихваћена „ужичка варијанта“, која је у односу на „ивањичку“, која иако је 40 километара краћа, економски исплативија, јер повезује веће градове и насеља. Од Пожеге, аутопут даље наставља преко Севојна, Златибора, Нове Вароши, према Бијелом Пољу. Овај капитални пројекат поручено је из Европске Уније, Црна Гора и Србија морају одрадити заједнички, пошто би било недопустиво да аутопут дође само до републичких граница.

Упола јевтиније

Колико ће костати изградња ове модерне саобраћајнице знаће се прецизно тек када заједнички експертски тим Србије и Црне Горе заврши рад. Веома је повољна околност што су цене за изградњу аутопутева сада упола јевтиније него раније. Изградња ће бити финансирана делом страним кредитима а делимично концесијама.

Треба подсетити да је први генерални пројекат аутопута од Београда до Јужног Јадрана, Е-763 рађен још у периоду од 1979. до 1983. године. Највише полемика било је око трасе којом би он пролазио. Кроз Србију су се наметнуле неколико варијанти, али су у први план искочиле „ужичка“, дужине 420 и „ивањичка“, траса 405 километара. У односу на садашњу саобраћајницу, пут од Београда до Јадрана био би краћи за 80, односно 120 километара. Како су стручњаци израчунали изградња деонице од Београда до Пожеге могла би да кошта 520 833 000 долара. Од Пожеге до Бара просечна цена коштања имајући у виду конфигурацију терена, износила би између пет и шест милиона долара по километру.

Матешево—раскрсница путева

Веселин Бакић, председник Општине Андријевица на свечаности у Краљима, поводом два вијека Првог српског устанка

СПОНА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

ВАСОЈЕВИЋИ СУ БИЛИ ВЕЧИТА СПОНА ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ ШТО ЈЕ ИМАЛО СНАЖАН УТИЦАЈ И ОДЈЕК НА ОСТАЛА БРДСКА ПЛЕМЕНА И КРАЈЕВЕ

ФИНАНСИЈСКИ СТРУЧЊАК

Веселин Бакић је рођен 1958. године у Плаву. Основну и средњу школу завршио у Андријевици, а Економски факултет у Подгорици 1983. године.

Ожењен супругом Нелом, рођеном Масловарић, дипл. правником са којом има троје дјеце: Марију, Ану и Мирјану.

Радну каријеру почео је у Андријевици у предузећу "Мермер" гдје је након обављеног приправничког стажа кратко вријеме радио као финансијски директор. Од 1987 до 1991 године радио у Комбинату за прераду коже "Полимка" из Берана најприје у Служби за инвестиције и развој, а потом, као финансијски директор.

Од 1991. године, након поновног оснивања Општине Андријевица ангажован је у органима локалне управе као начелник Општине за привреду и финансије, затим као секретар Општине, а од 1996. године обавља функцију председника Општине Андријевица.

По националности је Србин православне вјероисповијести.

Први српски устанак је посебно био масовно прихваћен код нас у Васојевићима као најистуренијем племену према Србији и племену које је било вјечита спона између двије српске државе, што је имало снажног утицаја и одјека на његово ширење на остала племена и крајеве.

Увјерен сам да данас на свијету нема народа, а међу нама племена и братства, које не би вољело да за предка има таквог дива као што је био вођа Првог српског устанка—Карађорђе.

Не оспоравајући никоме ту жељу, а и често својатања и присвајања, поносни смо што до сада истражене и објављене историјске чињенице говоре у прилог нашим тврдњама да Карађорђе има

*Веселин Бакић, председник
СО Андријевица*

Андријевица—центар Горњег Полимља

поријекло из Васојевића и то баш из Краља.

И ако је више пута Вожд кретао, у Краље је коначно дошао 1996. године. И ево га ту, остао је испод Комова да нас посматра, опомиње и чува.

Упрте су његове очи на предиван Храм Вознесења господњег, којег, на темељима старе задужбине Немањића, Краљани и народ овог краја обновише 1904. предвођени монахом Јосифом Лекићем. У својој богатој историји овај Храм је имао снажну духовну и световну улогу, писане су у њему књиге, била прва школа, библиотека, ширила се писменост и култура, што је такође било наше значајно оружје за опстанак на овим просторима.

Комови: шанса зимског туризма

Отуда нам се увијек изнова поставља питање, да ли жртве овог народа од најстаријих времена па до данас поднијете за очување државе и слободе, да ли напори наших неимара и визионара који градише храмове и школе, смију бити од било кога, посебно од нас самих, заборављене или осуђене на презир и ћутање.

Подсјећања на овакве јубилеје и збивања не значе враћање уназад и кочење напретка, како знају да кажу неки наши савременици. Чак супротно, историја и сјећања на њу указују свима, па и нама, не само на прошлост, него и данашњицу, опомињу нас и уче да нађемо прави и најбољи пут за срећнију будућност, закључио је на крају своје беседе у Краљима, на свечаности поводом два века Првог српског устанка, Веселин Бакић, председник Андријевичке општине.

ВАСОЈЕВИЋИ ПРОСЛАВИЛИ ДВА ВИЈЕКА ОД ПРВОГ СРПСКОГ УСТАНКА

НА ТЕМЕЉИМА ВЕЛИКОГ ВОЖДА

Карађорђе је 1809. побједнички газио према лимској долини и постојбини својих предака, пославши им седам барјака. – Прађедову кућу у Краљима обновио краљ Петар а краљ Александар Васојевићима одбрусио – шта ће вам посланик кад имате Краља?!

Поласком Спасовданске литије испред храма Васкрсење Господње у Краљима, према Васовој цркви на Ножици, Васојевићи су започели прославу два вијека Првог српског устанка, под вођством бесмртног Карађорђа, чије је поријекло из овога села.

На Ножици су се среле литије из Васојевића и Братоножића уз пригодну свечаност. Затим се Васојевићка литија упутила кроз Лијеву Ријеку, Верушу, Матешеву, гдје се састала са Колашинском литијом, наставивши преко Бара Краљских, Трешњевица, Гњилог Потока, до Књажевца и Андријевице.

Након тога се Литија упутила у постојбину Карађорђевих предака, Краље, гдје су је дочекала јека

црквених звона и владика Будимљанско-никшићки Јоаникије. Заставе су на челу литије носили представници братства Рајовића из Гњилог Потока.

Владика Јоаникије је служио Свету архијерејску литургију и ломио славски колач. Владика се захвалио братству Рајовића а посебно Милану који је већ другу годину домаћин славе, обавјештавајући присутне да ће следеће године домаћин славе бити Драгомир Лабовић из Краља.

Милан Рајовић се захвалио владици и свештенству, што је баш он био домаћин славе у години која се поклапа са тако великим јубилејом, какав је прослава Првог српског устанка. Затим је рецитована пјесма „Востани Србије“.

У придгодној бесједи проф. др Чедомир Лучић из Српског Сарајева, нагласио је да су се на овим Комским висовима, откада далеки предак Васо

Са свечаности на Спасовдан испред цркве у Краљима

огњиште пропири, вазда рађали поносни браниоци, остављајући свијетле трагове у српском роду. Господ је, вјероватно, створио Комове да држе свод небески и на њима сој који се држи Јеванђеља. Његош је „Горски вијенац“ посветио хероју Тополскоме, Карађорђу бесмртноме.

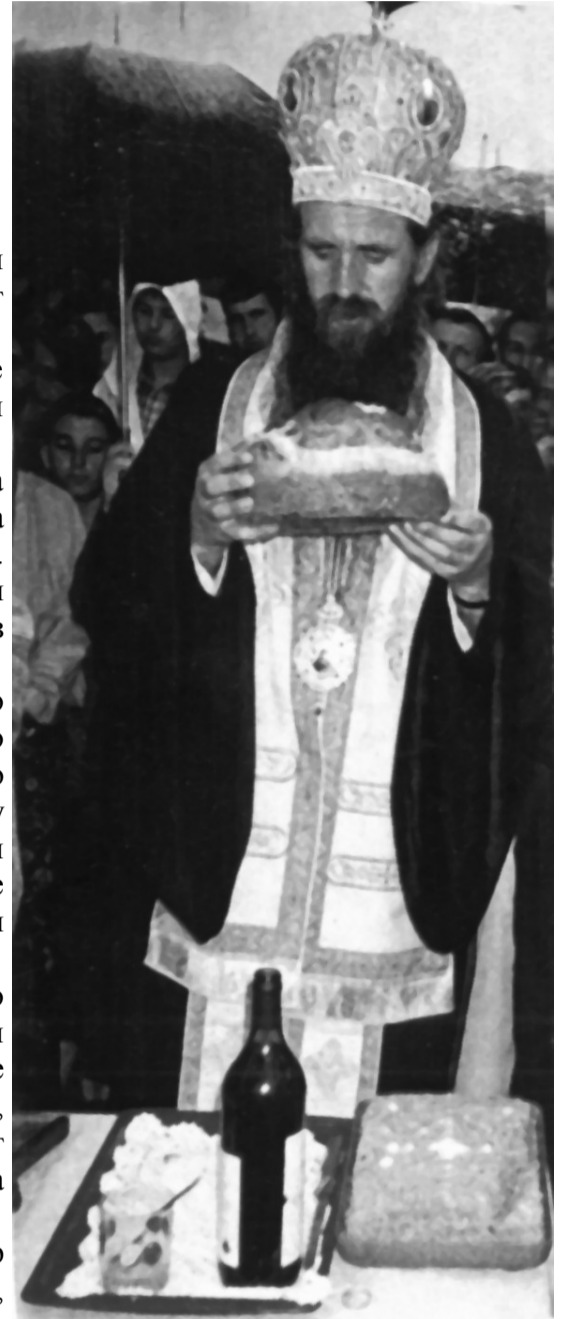
Велики српски Вожд је 1809. године побједнички газио према лимској долини и постојбини његових предака – Васојевићима. Послао им је седам барјака, које су они својим биткама против Турака оправдали и заслужили. Карађорђев логор налазио се у близини манастира Ђурђеви Ступови. Прађедовску кућу у Краљима обновио је Вождов унук краљ Петар. И југословенски краљ ујединитељ – Александар, радо је навраћао у постојбину својих предака. Једном приликом Васојевићи су му се жалили

да у Скупштини немају свога посланика. „Шта ће вам посланик, одговорио је Александар, кад имате Краља“.

У богатом културно-умјетничком програму учествовали су глумци, пјевачи, гуслари, културно-умјетничка друштва. Ову велику прославу организовали су Е п а р х и ј а Б у д и м љ а н с к о - н и к ш и ћ и њ а, општина Андријевица, Удружење Васојевића „Васо“ из Лијеве Ријеке и братство Рајовића.

Литија пролази кроз Васојевиће

Његово Преосвештенство Владика будимљанско-никшићки Јоаникије

Владика Јоаникије:

ВЕЛИЧИНА И ЗНАЧАЈ КАРАЂОРЂЕВОГ ПОДВИГА

Данас славио Спасовдан, празник када се Господ, након 40 дана од васкрсења, побиједивши смрт, јавио и утјешио своје апостоле и тиме се утврдио у вјери за вјеки вјекова. Овај дан је дан када се духовно оснажујемо, а када би нашли бољи дан него Спасовдан и боље вријеме него када славио два вијека од почетка Првог српског устанка, да се саберемо.

Говорећи о Првом српском устанку Владика Јоаникије је нагласио да је српски народ у својој историји био понижен много пута, али да је Карађорђе уздигао дух и славу српства а о величини његовог подвига можда најбоље говори и то што је Његош своје највеће дјело „Горски вијенац“ посветио управо Карађорђу.

На прослави стогодишњице храма Васкрсења Господњег у Краљима, и два вијека Првог српског устанка, не треба позивати оне који нијесу хтјели да славе те јубилеје српства, како је то радио владика Раде. Међутим, народ се спонтано окупља да би доживио боље дане, а хоће, ако Бог да, јер поштује своје славне претке и ослободиоца Карађорђа, Његоша и светога Саву, завршио је своју бесједу Владика Будимљанско-никшићки Јоаникије.

Поздравни телеграм Удружења Васојевића из Београда,
поводом прославе два века Првог српског устанка у Краљима

Наши ствараоци: Проф. Др Владо Ђолевић

НАДАХНУЋЕ ЗА ПОТОМКЕ

УДРУЖЕЊЕ ВАСОЈЕВИЋА

Поштовани Васојевићи,

Данас је Спасовдан.

Данас је велики дан за све потомке које прожима и надахњује дух Немањића. Дух Немањића и високих Комова, Ловћена, Бјеласице, Дурмитора и снага нашег националног бића, изњедрили су и уздигли у животу и времену великане какви су:

*Његош,
Карађорђе,
Свети Петар Цетињски,
Мојсије Зечевић,*

војводе и војсковође:

*Јола Пилетића,
Миљана Вукова,
Марка Миљанова,
Пека Павловића,
Новицу Церовића,
Јанка Вукотића,
Петра Бојовића* и многе друге.

Ти великани Србије и Црне Горе кроз најтежа времена надахњивали су Вука Караџића да подари, словенству, православљу и Европи српски језик и српску културу, која и данас чини један од стубова европске културе и цивилизације.

Трајање нашега рода извире из овога врела, блистајући разборитошћу, знањем и храброшћу у постојаној борби против мрака и тирјанства, вођен бесмртном тежњом оца Србије, Карађорђа, чији

*плам ће вјечно животворни блистат Србу, вјечне зубље
све ће сјајни и чудесни у вјекове биват дубљи!*

Драга браћо Васојевићи,

Нека овај велики јубилеј буде и спомен и нови корак Васојевића који су као стожер Србије и Црне Горе градили мостове, не само између Србије и Црне Горе, него и слободарство, слогу и вјеру у будућност Европе и читавог човечанства.

Поносни на Војда Карађорђа, желимо нашој браћи здравље и пуно успјеха у раду.

**ПОЧАСНИ ПРЕДСЈЕДНИК
УДРУЖЕЊА ВАСОЈЕВИЋА
Проф. др Милија Зечевић**

Проф. др Владислав Ђолевић

У ПОТРАЗИ ЗА НОВИМ МЕТОДАМА

Један од најбољих професора Економског факултета у Београду, чија је научно-истраживачка делатност усмерена ка тражењу нових метода економско-статистичке анализе

За др. Влада Ђолевића влада неподељено мишљење да је један од најомиљенијих људи из нашега краја, који је постигао запажену научну каријеру.

Рођен у Беранама 1941. године, где завршава основну школу и гимназију са највећим оценама. Као и многи из те генерације отиснуо се према Београду где уписује Економски факултет и у року га завршава са чистом десетком.

Осам година касније окончава последипломске студије, одбранивши магистарски рад на тему проблема експлоатације временских серија у економским анализама, на курсу проблема привредног развоја. Докторску дисертацију брани на Економском факултету 1980. године са тезом „Дијагностички модели за за краткорочно предвиђање продаје“.

Професор Ђолевић је прошао сва научна звања од асистента, доцента, ванредног и редовног професора.

Предавао је и преносио знање студентима широм наше земље. Извео је на пут многе генерације економиста који су касније у пракси примењивали знање које им је он уткао. Многи су магистрирали и докторирали код њега и са најлепшим успоменама сећају се свог професора Влада.

Професор Ђолевић је био учесник бројних саветовања, семинара и стручних расправа у области економије и статистике. Упоредо са радом на Факултету он је предавао Статистику на Вишој туристичкој школи и Шумарском факултету у Београду.

Члан је Статистичког друштва Србије.

Говори енглески и немачки језик.

Професор др. Влада Ђолевић је објавио тридесетак књига, уџбеника и научних радова.

Научно-стручна и истраживачка делатност професора Ђолевића усмерена је на изучавању познатих и тражењу нових метода економско-статистичке анализе и њихове примене у решавању конкретних проблема савремене привредне праксе.

Бјеласица

Академик Матија Бећковић, на Ђурђевдан испред манастира Ђурђеви ступови у Беранама

СУНЦЕ НАС ЈОШ НИЈЕ ОГРИЈАЛО

Наши непријатељи данас нису више Турци, него ми сами, наша заосталост, међусобна мржња и лењост

Академик Матија
Бећковић

Пре двеста година Срби су Карађорђевом руком подigli најславнији барјак у својој модерној историји. Подигнут је у Шумадији, али су га Карађорђу у руке дотурили Срби изван Србије и тако вратили Србију Србији. Подигнут против

највеће силе на свету, он није био значајан само за Србе и Србију, него за цело Балканско полуострво, па и за

Европу и њену историју.

После пет векова Срби су показали да нису заборавили ко су и где је Србија. Немачка је била у Фрушкој гори, Аустрија у Земуну, Турска у Београду... Подигнут пре два века, устанак није трајао један дан или једну годину, већ траје до данашњег дана и његови циљеви још нису остварени.

У хијерархији заслужних најважнију улогу имала је Српска црква и њена јерархија. Митрополит Стратимировић, митрополит Петар Петровић, игуман пивски, дробњачки и морачки, Доситеј Обрадовић, Сава Текелија...

Гвон Хан у књизи објављеној у Јени пише „Васојевићи, горњи и доњи, стоје под управом монаха и анхимадрита Мојсија, који мора бити мудар и у свему искусан муж, а има и своју резиденцију у манастиру Ђурђеви Ступови. Први српски устанак био је и устанак српског језика и рођендан модерне српске културе“.

Наши непријатељи данас нису

Турци него ми сами, наша заосталост, међусобна мржња и лењост којима је и најближе место које нам додељује туђа зловоља, а то место је најдаље од истине и оног које српски народ заслужује. Неверицу и неверу не можемо прећутати ни о двестагодишњици Првог српског устанка, кад се јасно види да нас сунце још није огријало.

Каткад је просинуло, каткад програнуло, каткад нас ограшило а онда би га опет обузимала тама ништа мања од оне из 1804. године, кад над олтаром плакаше канђело.

Где то да се каже него у Беранама пред Ђурђевим Ступовима, чији један стуб је Карађорђе, са места са којег је некад говорио свети Сава, испред грмена великога из којег је изашао и отац и избавитељ Србије, завршио је на крају бесједе на Свечаној академији поводом два века Првог српског устанка пред манастиром Ђурђеви Ступови у Беранама, на Ђурђевдан, академик Матија Бећковић.

Писмо из завичаја

ОПУСТЈЕЛИ СУ ВАСОЈЕВИЋИ

Јављати се из Васојевића је као гласнути се из средишта туге. Писати о неком нашем мјесту је као описивати пустињу. Све су сиромашнији и разбијенији Васојевићи. Пропадају: Лијева Ријека, Матешево, Андријевица, Мурино, Беране... На подручју од Ножице до Полице, руинирани путеви, опустјела села, сели се и нестаје племе које је одувјек било стамени мост између Црне Горе и Србије.

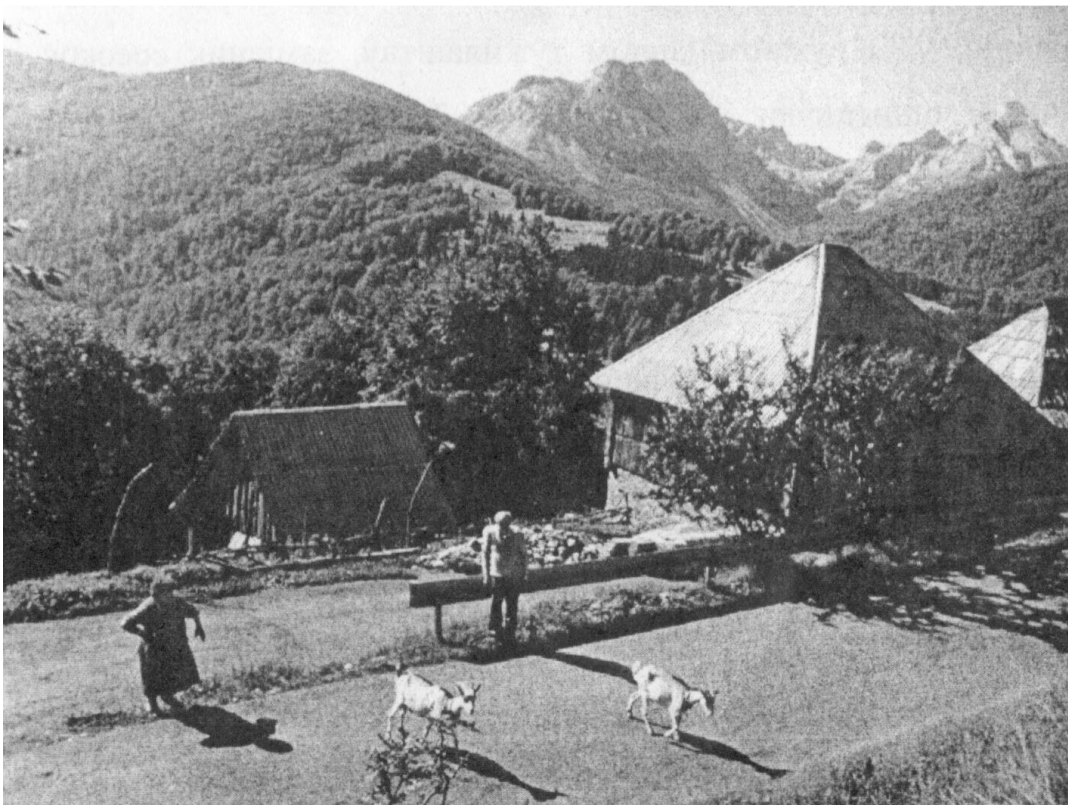
Васојевићи су сведени на голо преживљавање. Оно што је вјековима стварано, полако али сигурно се затире.

Васојевићи никада нијесу били у милост ниједној црногорској власти. Својевремено је још војвода Миљан Вуков био под сталном паском кнеза Данила и краља Николе. И то он који је пресудно допринио да се Васојевићи присаједине Црној Гори, који су по бројности и пространству чинили још једну толику државу, стално је сумњичен за шуровање и везе са Србијом.

Та приврженост коријену, роду и вјери прадједовској, лебдјела је непрекидно као зла коб изнад Васојевића. Али бројност, сложеност и природна јакост племена, бранила га је и одржавала.

За вријеме Другог свјетског рата Васојевићи су тешко пострадали.

Под патронатом разних емисара, комесара, самозваних војвода (готово сви су били изван Васојевића), окренули смо се брат на брата, таманећи се између себе, смишљено увучени у борбу на коју нијесмо били свикли, какву до тада нико наш није водио.

Све чешића слика—старачно домаћинство у Васојевићима

Послије рата створише нам нову нацију, те се нијесмо до данашњих дана ни смјели изјашњавати оно што јесмо – Србима и Васојевићима.

Након ослобођења подијелише нас и расцјепкаше у пет општина, као у пет држава. Оставише Васојевиће без путева, без шума, без фабрика, без туризма...

Васојевићи су постали даљина свима па и нама. Сада само довршавају давно започети посао. Око Берана и Андријевице, гдје је било преостало неколико фабрика – и њих су позатварали, оставивши праву пустињу. Уз то настављају да нас међусобно свађају и дијеле, као некада.

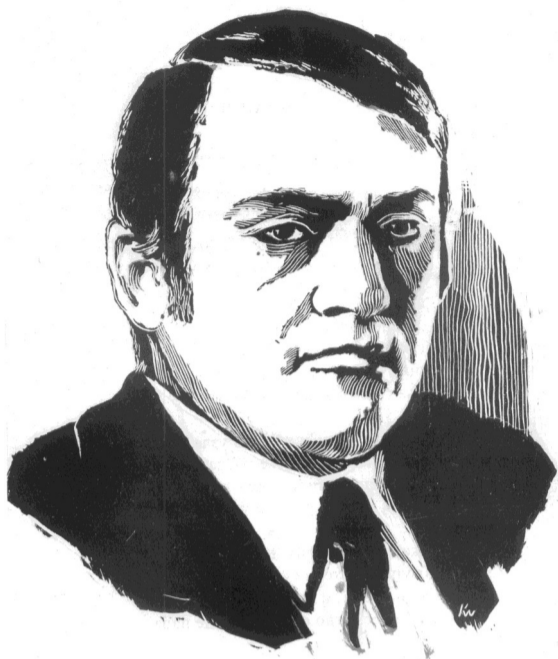
Зато опаметите се коначно Васојевићи. Слога и обједињавање нашег простора и наших снага, превасходни је задатак сваког Васојевића ма гдје он био.

До тада, док се то не догоди, писаћу вам из завичаја, поред џаде што пут није, поред опустјелих и оронулих кућа, самих и голих дана. Описиваћу неизмјерну тугу и непрегледну тишину. Чиле Васојевићи, чиле на наше очи.

Миодраг Мирков Милошевић

Поводом педесет година књижевног рада Радослава Пајковића

СИТНИЦЕ ШТО ЖИВОТ ЗНАЧЕ

Радослав Лале Пајковић

Прије неки дан, поводом педесет година књижевног рада Радослава Пајковића, изашла је из штампе његова најновија књига, под насловом: «Поеме – албум за песме».

Пајковић је прозни писац и пјесник, који је почео да пише са тринаест година, сада са четрдесет објављених књига, преводилац на руски и украјински језик. Дипломатску каријеру окончао је у рангу амбасадора. Књижевничку, непосустало, надзиђује.

Награђиван, превођен, читан, и све више ће га, и озбиљније, читати, Пајковић је овој књизи дао наслов: «Поеме – албум за песме», мада је то његов избор пјесама и краћих прозних форми, односно сјећања. Уствари, поема је, за њега, све што може да послужи за књижевни текст.

У првом дијелу је осамнаест поема, од којих је «Рука Тројачица» једна од вјероватно, најбољих на нашем језику на ту тему.

У додацима, како назвати остале дијелове књиге, он отвара врата свог дома, који је и његова књижевна радионица, што говори да је за њега живјети исто што и стварати. А тамо су и дружења са истакнутим именима његове генерације као што су Матија Бећковић, Драган Колунџија, Божићар Шуица, Љубивоје Ршумовић, али и Јуна Мориц, Јевгениј Јувтушенко, Анатолиј Парпара...

Ова књига доноси слике и цртеже – Пајковићеве портрете, које су правили Мирослав Стојановић, Драгољуб – Бато Брајовић, Игор Душкекин, Виктор Кузменко, Едуард Шејкин.

Слиједи младићки дани, и одлазак у свијет. Свјетлости велеграда, и студентски дани – обећани. Тада се «уједначавају кораца» с једном Милом, која ће постати госпођа Пајковић. Затим, женидба, и дјеца.

У «московским годинама» сусрети с писцима (Света Лукић), по сродности, и политичарима (Жириновски, Зјуганов), по дужности. У оквиру тога, Пајковић, у трочасовној емисији Радио Москве, док у Београду, падају НАТО бомбе, брани своју отаџбину.

Књига «Поеме – албум за песме», говори о «ситницама» које живот значе. Прије свега, о «одрастању» и развијању писца. И кад се говори о другоме – ово је, иначе, још једна «биографије о другима» - увијек је у основи

оно што јесте суштинска одлика Радослава Пајковића, а то је да је писац. То потврђује и структура књиге. Прво су књижевне чињенице, па лични подаци – поријекло и дом – и, на крају, опет књижевност...

Добрашин Јелић

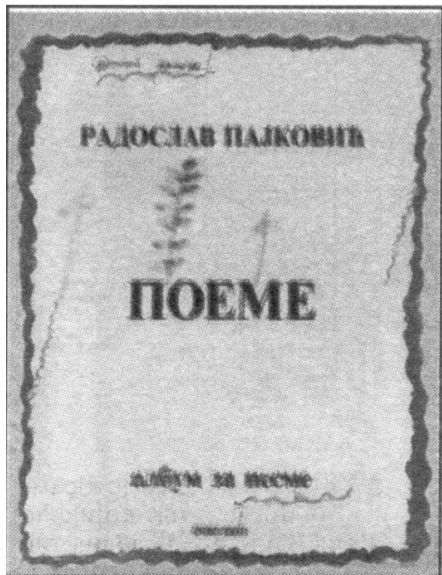
ЗЛО ВРИЈЕМЕ ОРЛА НАЋЕРАЛО

Да ли има више игде прибежишта
Што завеја ветар на том путу, шта збриса
Од великих загрљаја не остаде ништа
Скотрљаше се стопе са једнога виса
Кад могах узимат', није ми се дало
Зло вријеме орла наћерало

Какав кров да ставим сад над главом
Чије тело да осећам, дах уз своје раме
Несличан никоме, неударен с калом
Ни висине нису пређашње осаме
Не бих задовољан ни као Радослав ни као Лало
Зло вријеме орла наћерало

Зар поруга на крају мора да пристигне
Само вашке роје се – што гушће је паперје
Већ и хајку поље у звоњаву дигне
Празно је ово, грко, грозно, ово безверје
За мном иде пусто клепетало
Зло вријеме орла наћерало

На промаји мраз ће најпре да се следи
У крила нам, у очи, пушу вејавице
Нема гнезда које може још да птиће следи
Никакве нас више не варају будућнице
Кокошарник – то је, што нам је остало

ЗАЖЕЛЕЋЕ ДРУМ

I
Кад више не буде овог ходача
Зажелеће друм да неко мине
Мртва су уста увек јача
У свему има две половине

Ко ће још да вам каже
Да горке су све позне истине
Тама се на таму наслаже
Зажелеће друм да неко мине

Ко речи прошле да растумачи
Да из глине ископа месечине
Тама се за тамом повлачи

Ако жив језик ништа не значи
Зажелеће друм да неко мине
Да опет расту колачи о драчи

II
Зажелеће друм да неко мине
Да опет неко пробије му стазу
Док ходања би – био је кретнине
Сад црна вода на црноме газу

А ко још корак да откачи
Јер добре нису ни све тишине
Под плочом само змија се пресвлачи
Зажелеће друм да неко мине

Ко да каже шта смисао мрачи
Ко да понови неке небеснине
Под плочом тама жалац извлачи

Тајни пламен зна да зрачи
Зажелеће друм да неко мине
Да опет расту колачи о драчи

III
Празан и пуст друм
Кад му се ивице стесне
Зажелеће да дође неки ум
И бар једну муњу тресне

ДА ЛИ СМО МИ ТО БИЛИ

Прољеће, говор на улици
Ти студенткиња с ликом
брезе,
Све далеко дато је птици
Под сводом ноћне језе.

Преплашени у својој тами.
Од успомена на лицу бора,
Присјећамо се у одбрани
Неког скривеног разговора.

И тако нас двоје у тами
Наслоњени о трептај зоре.
Страхом зближени у осами
На лицу већ стигле боре.

Кроз прозор прољеће улази,
Душа уличног свијета.
Можда се тако и одлази
Срцем туђег свијета.

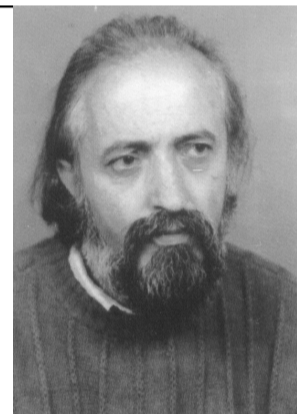
ЗАПИС СА БИОГРАДСКОГ ЈЕЗЕРА

Мртве у воду моје зјене,
Птица ширином сломи крило,
Црно једро води мене,
Никог није било,
Никог није било.

Расте сабласт знак оморике,
Језери туга и тоне ноћу,
Ево ме, сјен црне слике
Ослоњен о самоћу,
Ослоњен о самоћу.

Поглед сјећањима пљусне,
И не знам што ти се враћам,
Тамни вода преко мртве усне
И све то плаћам,
И све то плаћам.

Језери самоћа тугом просута,
Нигдје сусрета, перона,
Нечији осмјех водом лута
Гдје је сад она,
Гдје је сад она.

Ратко Делетић

Од Немање до Васа

ТРИ ГРАНЕ ИСТОГА КОРИЈЕНА

Васојевићи су директни потомци славне лозе Немањића. Од Васових синова, Раја, Новака и Мија, настале три велике братственичке групе – Рајевићи, Новаковићи и Мијомановићи.

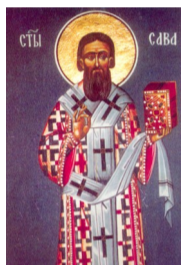
Сматра се да су Васојевићи населили просторе око планине Комова и Лимске долине, знатно прије Косовског боја 1389. године. Сви воде поријекло од војводе Васа, који је старином од рода Немањића, од краља Милутина, док други извори тврде да је од Вукана. Тако у родослову ове најзнаменитије српске лозе стоји да је од Вукана – Константин, од Константина – Васоја, од Васоје – Стефан, од Стефана опет Константин, од Константина – Васа.

Васојевићи су благодарећи жици која води од

Немањића, одржали чисту крв, властелински сој и очували неподељиви род од Косова.

Послије слома и пада немањићке државе, васојевићи преци су узмицали и склањали се у слободне земље Херцег Стјепана. Васа се населио на Ножици у Лијевој Ријеци. Васојевићи славе исту крсну славу као и Немањићи – Аранђеловдан.

Васа је изродио три сина – Раја, Новака и Мија, од којих су настале три велике братственичке групе – Рајевићи, Новаковићи и Мијомановићи.

Свети Сава

Цар Душан

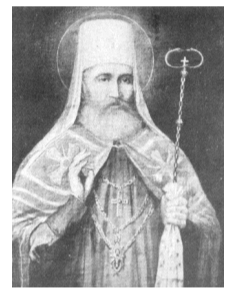
Вук Караџић

Његош

Карађорђе

Св. Петар Цетињски

Мојсије Зечевић

Миљан Вуков

